

Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları

Celal KAL¹, Hayri AYDOĞAN²

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 05.07.2022
Kabul Tarihi: 09.09.2022
Online Yayın Tarihi:
15.09.2022

Anahtar Kelimeler

Beden Eğitimi ve Spor
Dersi, Tutum, Okul
Yöneticisi.

DOI:

10.55238/seder.1140833

Bu çalışmanın amacı, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının incelenmesidir. Araştırmamızın örneklemini basit tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen Rize İli merkez ve ilçelerindeki 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ortaokullarında görev yapan 64 okul müdürü, 52 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 116 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Okul yöneticilerine 9 maddelik “Kişisel Bilgi Formu” ve Tural (2014) tarafından geliştirilen “Okul Yöneticileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizinde lisanlı SPSS 26.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Demografik değişkenler için Kolmogorov Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiş; ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney-U testi, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis-H testinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkması durumunda Mann-Whitney-U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılarak farklılıklar tespit edilmiştir. Ortaokul yöneticilerinin en son mezun olunan okul, medeni durum ve lisanslı spor yapma durumu değişkenlerine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılığa rastlanırken; cinsiyet, yaş, meslekteki çalışma süresi, yöneticilik yapılan toplam süre, görev tanımı ve okulun bulunduğu yer değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır. Sonuç olarak, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeylerinin demografik özellikler açısından değişkenlikler gösterdiği, en son mezun olunan okul, medeni durum ve lisanslı spor yapma durumlarının beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeylerini pozitif yönde etkilediği, ayrıca ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin genel tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Attitudes of Secondary School Administrators on Physical Education and Sports Course

Abstract

Article Info

Received: 05.07.2022
Accepted: 09.09.2022
Online Published:
15.09.2022

Keywords

Physical Education and
Sports Lesson, Attitude,
School Administrator.

The aim of this study is to examine the attitudes of secondary school administrators towards physical education and sports lesson. The sample of our research consists of a total of 116 school administrators, 64 school principals and 52 deputy principals working in public secondary schools affiliated to the Directorate of National Education in the center and districts of Rize Province in the 2019-2020 academic year, determined by simple random sampling method. As a result of Kolmogorov Smirnov and Shapiro-Wilk tests for demographic variables, it was determined that the data did not show normal distribution; Mann-Whitney-U test was used for pairwise comparisons, and Kruskal Wallis-H test was used for group comparisons of three or more. In case of significant differences in the Kruskal Wallis-H test, pairwise comparisons were made with the Mann-Whitney-U test and differences were determined. While there is a significant difference between the attitudes of secondary school administrators towards physical education and sports lessons according to the last graduated school, marital status and licensed sports status variables; No significant difference was found according to the variables of gender, age, working time in the profession, total duration of management, job description and location of the school. As a result, it was found that the attitude levels of secondary school administrators towards physical education and sports lessons vary in terms of demographic characteristics, the last graduated school, marital status and licensed sports status affect the attitude levels towards physical education and sports lesson positively. It was concluded that the general attitudes towards the sports lesson were positive.

¹Çayeli Yamantürk Ortaokul, Rize/Türkiye, E-mail: celal-kal@hotmail.com, https://orcid.org/: 0000-0002-4365-1079

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rize/Türkiye, E-mail: hayri.aydogan@erdogan.edu.tr, https://orcid.org/: 0000-0003-3011-5792

Giriş

Eğitim ve öğretim toplumların doğal ihtiyaçlarından ötürü ortaya çıkmıştır. Eğitim ve öğretim kurumlarının toplumlar üzerindeki etkisine baktığımızda diğer kurumlardan öncelikli olduğu sonucuna varabiliriz. Ulusların ileriye girebilmelerinde eğitim ve öğretimin büyük etkisi vardır. Eğitim ve öğretimin, bir milletin gelişmesinde ve ilerlemesinde çok büyük bir etkisi olduğu gibi aksine bazı durumlarda geri kalınmasına da neden olabilmektedir. Süreklilik arz eden bu sistem, ulusların isteklerine cevap verebildiği müddetçe varlığını sürdürerek toplumun gelişmesinde ve yükselmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu görevi yerine getiremeyen eğitim sistemleri de milletlerin geri kalmasına ve sistemin çöküşüne etki etmektedir (Şentürk, 2019).

Eğitimden beklenen, kişilerin yeteneklerini ortaya çıkararak, bu yeteneklerinin en üst seviyeye çıkarılması için onlara yardım etmektir. Çağdaş eğitimin temel ilkelerine bakıldığında, bireyleri zihinsel, fiziksel, duygusal ve toplumsal bir bütünlük olarak ele almak gerekir. Eğitimdeki hedefin gerçekleşmesi, çağdaş eğitime uygun olarak, kişilerin zihinsel eğitiminin yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür. Bu sebepten dolayı beden eğitimini, genel eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olarak görebiliriz (Aracı, 2001). Buradan hareketle; eğitimin tamamlayıcı ve vazgeçilmez bir unsuru olan beden eğitimi, çocuğun serbest etkinliklerini ve oyun oynama hakkını okul içerisinde güvence altına alır. Sportif aktivitelerden zevk alarak beden ve ruhun eğitilmesinde önemli bir etkidir. Tüm öğrenciler beden eğitimi dersi içerisinde yeteneklerinin keşfedilmesi, geliştirilmesi ve düzensiz gelişimin giderilmesi hakkına sahiptir (Yıldız, 2012).

Spor; günümüzde milletlerarası ilişkilerde, toplumların kaynaşmasında ve kişilerin birbiriyle olan ilişkilerinde önemli bir role sahiptir. Sanayileşmeyle birlikte boş zamanın artması, insanların bedensel, zihinsel ve sosyal yönlerden daha sağlıklı bir yaşam sürebilmeleri, sağlık yönünden vazgeçilmez bir aktivite olan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemini arttırdığını da görmekteyiz. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59. Maddesinde bu öneme işaret edilerek "Devlet her yaşta Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuları korur" ifadesi kullanılmıştır (Altuntaş, 2019).

Genel eğitim içerisinde önemli yeri olan beden eğitimi ve sporun temel amacı, çocukların fiziksel etkinlikler aracılığı ile eğitimini sürdürerek tüm öğrencilerin hareket potansiyelinin en üst seviyeye çıkmasına yardım etmektir. Bunun yanında çocukların zihinsel, fiziksel ve sosyal gelişmelerinin en üst noktaya çıkarılmasına katkı sağlamaktır (Kangal vd., 2006). Beden eğitiminin, öğrenciler için faydalı bir eğitim sistemi haline alabilmesi için yalnızca iyi bir eğitim programı yeterli olmaz. Dersin öğrencileri olumlu etkilemesi ve eğitmesi için ders uygulamaları daha dinamik olmalıdır (Kıroğlu, 2006).

Bu çerçevede beden eğitimi ve spor dersinin öğrencilerin, fiziksel, zihinsel ve akademik gelişimleri açısından çok önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bunları gerçekleştirebilmek için öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve okul idarecilerine önemli görevler düşmektedir. Eğitim öğretim sürecinde, öğrencilerin gelişmelerine yardımcı olan ve sağlıklı kişiler olarak yetişmelerine katkı sağlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinden istenilen sonucun elde edilebilmesi için okul yöneticilerinin bu faaliyetlere ve derse yönelik olumlu tutum sergilemesi gerekmektedir. Okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları, dersin amaç ve hedeflerine ulaşması noktasında çok önemlidir.

Okul yöneticileri, eğitim öğretim sürecinin lider faktörleridir. Ülkenin geleceğini şekillendirecek nesillerin yetişmesinde önemli rol oynarlar. Ahlaklı, sağlıklı, kişilikli, bedenen kuvvetli, zihinsel ve ruhsal gelişimini tamamlamış kişilerin yetişmesinde beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemi hususunda yöneticilerin görüş ve düşünceleri önem teşkil etmektedir (Yürek, 2017). Literatürde beden eğitimi ve spor dersine ilişkin olarak okul yöneticilerinin tutumlarını etkileyen faktörlerin ele alındığı çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla okul yöneticilerinin sahip oldukları bazı demografik özelliklerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları üzerinde şekillendiği görülmektedir. Öncelikli olarak Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki örgün eğitim kurumlarının ortaokul kademelerinde görev yapan yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bir bütünlük içerisinde incelenmesi beden eğitimi ve spor dersinin uygulanabilirliğinin kalitesini arttırmak adına alan yazına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeylerinin incelenmesidir. Ayrıca, farklı değişkenlerin okul yöneticilerinin tutumları üzerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı da incelenecektir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkinin değişkenleri etkileme çabası olmadan incelenmesi olarak tanımlanan “İlişkisel (correlational) Yöntem” ve “Nedensel Karşılaştırma (causal comparative) Yöntemi” kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma gurubunun evrenini, Milli Eğitim Bakanlığı, Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 78 devlet ortaokulunda 2019-2020 eğitim öğretim yılında görev yapan 171 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırma grubunun örneklemini ise, seçkisiz tesadüfi örneklem yöntemi ile belirlenen 2019-2020 eğitim öğretim yılında Rize ili merkez ve ilçelerindeki Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ortaokullarında görev yapan 64 okul müdürü, 52 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 116 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmamızda kullandığımız ve iki kısımdan oluşturduğumuz ölçeğimizi örnekleme belirtilen okul yöneticilerine çalışma yerlerinde, çalışmanın amacı ve içeriği anlatılarak ölçeklerin eksiksiz bir şekilde doldurmaları sağlanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu form “cinsiyet, yaş, en son mezun olunan okul, meslekteki çalışma süresi, yöneticilik yapılan toplam süre, medeni durum, görev tanımı, lisanslı spor yapma durumu, okulun bulunduğu yer” ile ilgili bilgileri edinmeyi içeren sorulardan oluşmaktadır.

Okul Yöneticileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Tutal (2014) tarafından geliştirilen “Okul Yöneticileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (OYBEDTÖ)” toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 1 tanesi olumsuz (5), 12 tanesi ise olumlu sorudan (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13) oluşmuştur. Ölçekte “Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)” şeklinde ifadelerden oluşan 5’li Likert tipi

derecelendirme kullanılmıştır. Puanların yorumlanması, 1-1,25=çok olumsuz, 1,26-2,50=olumsuz, 2,51-3,75=olumlu, 3,76-5,00=çok olumlu şeklinde değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Analizlerde Windows SPSS 26.0 lisanslı istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin genel özelliklerini tespit etmede tanımlayıcı istatistik, frekans ve yüzde dağılımlar yapılmıştır. Öncelikle her bir demografik değişken için yapılan Kolmogorov Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilere ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney-U testi, 3 ve üzeri grup karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis H testinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkması durumunda Mann Whitney-U testi ile ikili karşılaştırmalar yapılarak farklılıklar tespit edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, okul yöneticilerinin “Okul Yöneticileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” ne vermiş oldukları yanıtlardan elde ettikleri puanların, demografik özellikler açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Ortaokul yöneticilerinin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Kadın	20	49,10	982,00	772,00	-1,381	0,167
Erkek	96	60,46	5804,00			

Ortaokul yöneticilerinin, cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi uygulandı. Test sonuçlarına göre ortaokul yöneticilerinin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($Z_{0.05}$; -1,381; $p>0,05$).

Tablo 2. Ortaokul yöneticilerinin yaş değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Toplamı	X ²	df	p
38 Yaş ve altı	40	60,20			
39-45 Yaş	38	58,74	0,245	2	0,885
46 Yaş ve üstü	38	56,47			

Ortaokul yöneticilerinin yaş değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığını gösterdi. ($X^2(2) = 0,245$; $p>0,05$).

Tablo 3. Ortaokul yöneticilerinin en son mezun olunan okul değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Toplamı	X ²	df	p
Lisans Tamamlama	29	76,64			
Eğitim Fakültesi	61	54,40	12,061	2	0,002*
Lisans Üstü	26	47,88			

Ortaokul yöneticilerinin en son mezun olunan okul değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu gösterdi ($X^2(2) = 12,061$; $p<0,05$). Lisans tamamlamadan mezun olan okul yöneticilerinin tutum ortalamaları (57.27 ± 9.04) hem Eğitim Fakültesi (53.50 ± 9.57) hem de Lisansüstünden (49.26 ± 14.61) mezun olan okul yöneticilerinin tutum ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Ortaokul yöneticilerinin meslekteki çalışma süresi değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Toplamı	X ²	df	p
14 yıl ve altı	41	60,96	0,599	2	0,741
15-24 yıl	47	55,65			
25 yıl ve üstü	28	59,68			

Ortaokul yöneticilerinin meslekteki çalışma süresi değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal- Wallis testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığını gösterdi. ($X^2(2)=0,599$; $p>0,05$).

Tablo 5. Ortaokul yöneticilerinin yöneticilik yapılan toplam süre değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Toplamı	X ²	df	p
5 yıl ve altı	44	56,91	0,178	2	0,915
6-14 Yıl	44	59,89			
15 yıl ve üstü	28	58,82			

Ortaokul yöneticilerinin yöneticilik yapılan toplam süre değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığını gösterdi. ($X^2(2)=0,178$; $p>0,05$).

Tablo 6. Ortaokul yöneticilerinin medeni durum değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Evli	104	61,19	6363,50	344,50	-2,547	0,011*
Bekar	12	35,21	422,50			

Ortaokul yöneticilerinin medeni durum değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olduğunu gösterdi ($Z_{0,05}$; -2,547; $p<0,05$). Evli okul yöneticilerinin tutum puanı (54.46 ± 10.01) bekar okul yöneticilerinin puanından (45.16 ± 15.79) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulundu.

Tablo 7. Ortaokul yöneticilerinin görev tanımı değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Müdür	64	60,07	3844,50	1536,00	-0,561	0,575
Müdür Y.	52	56,57	2941,50			

Ortaokul yöneticilerinin görev tanımı değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığını gösterdi ($Z_{0.05}$; -0,561; $p>0,05$).

Tablo 8. Ortaokul yöneticilerinin lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	z	p
Evet	37	71,19	2634,00	992,00	-2,795	0,005*
Hayır	79	52,56	4152,00			

Ortaokul yöneticilerinin, lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olduğunu gösterdi ($Z_{0.05}$; -2,795; $p<0,05$). Lisanslı spor yapan okul yöneticilerinin tutum puanı (55.35 ± 11.94) lisanslı spor yapmayan okul yöneticilerinin puanından (52.63 ± 10.55) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulundu.

Tablo 9. Ortaokul yöneticilerinin okulun bulunduğu yer değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri

Grup	N	Sıralar Toplamı	X^2	df	p
İl	40	58,2	0,006	3	1,000
İlçe	38	58,64			
Köy	29	58,59			
Belde	9	58,94			

Ortaokul yöneticilerinin, okulun bulunduğu yer değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde Kruskal-Wallis testi uygulandı. Test sonuçları, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığını gösterdi ($X^2(2)=0,006$; $p>0,05$).

Tablo 10. Ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ölçeği puanları

1-1,25	Referans Aralıkları			Ortalama Puan	Standart Sapma
	1,26-2,50	2,51-3,75	3,76-5,00		
Çok Olumsuz	Olumsuz	Olumlu	Çok Olumlu	4,11	0,84

Ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ölçeğinden elde etmiş oldukları puanları, Tatal (2014) tarafından geliştirilmiş olan “Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” ne göre belirlemiş oldukları referans aralıklarına göre karşılaştırılmıştır. Çalışmaya katılan ortaokul yöneticilerinin elde etmiş oldukları ortalama puanları 4,11, standart sapma puanları ise 0,84 olarak tespit edilmiştir. Referans aralıklarına göre ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ortalamalarının “çok olumlu” olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Rize merkez ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine bağlı ortaokullarda görev yapan okul yöneticilerinin, “Okul Yöneticileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” ne verdikleri cevaplar ve bazı demografik değişkenler açısından yapılan analizler alan yazındaki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak ilgili literatürle tartışılmıştır.

Çalışmamızda; demografik özelliklerimizden olan “En Son Mezun Olunan Okul” değişkeninin; okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olduğu; lisans tamamlamadan mezun olan okul yöneticilerinin tutum ortalamaları hem eğitim fakültesi hem de lisansüstünden mezun olan okul yöneticilerinin tutum ortalamalarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda, lisans mezunu olan ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Diğer demografik özelliğimiz olan “Medeni Durum” değişkeninin, yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları üzerinde etkili olduğu; evli okul yöneticilerinin tutum puanı bekar okul yöneticilerinin puanından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Görüldüğü üzere, medeni durum değişkeninin tutum düzeyini anlamlı bir biçimde etkileyen çok önemli bir özellik olduğunu da göstermektedir. Bir diğer demografik özelliğimiz olan “Lisanslı Spor Yapma Durumu” değişkeninin, okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olduğu; lisanslı spor yapan okul yöneticilerinin tutum puanı lisanslı spor yapmayan okul yöneticilerinin puanından anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buradan hareketle lisanslı spor yapan okul yöneticilerinin lisanslı spor yapmayan okul yöneticilerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik daha olumlu bir tutuma sahip oldukları ve dersi daha çok önemsedikleri söylenebilir.

Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Cinsiyet” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Öyle ki erkek yöneticilerin tutum puanlarının, kadın yöneticilerinin tutum puanlarından daha yüksek bulunmasına rağmen anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Yaş” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. 38 yaş ve altı okul yöneticilerinin tutum puanları hem 39-45 yaş grubu okul yöneticilerinin tutum puanlarından hem de 46 yaş ve üstü okul yöneticilerinin tutum puanlarından yüksek olsa da bu farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Meslekteki Çalışma Süresi” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. 14 yıl ve altı deneyime sahip olan okul yöneticilerinin tutum puanları hem 15-24 yıl grubu okul yöneticilerinin tutum puanlarından hem de 25 yıl ve üstü okul yöneticilerinin tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark anlamlı bulunmamıştır. Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Yöneticilik Yapılan Toplam Süre” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. 15 yıl ve üzeri yöneticilik deneyimi olan okul yöneticilerinin tutum puanları, hem 6-14 yıl deneyimi olan okul yöneticilerinin tutum puanlarından hem de 5 yıl ve altı deneyimi olan okul yöneticilerinin tutum puanlarından yüksek olsa da bu fark anlamlı bulunmamıştır. Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Görev Tanımı” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Müdür yardımcısı katılımcıların tutum puanı müdür katılımcıların puanından daha yüksek bulunmasına rağmen anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmamızda okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları “Okulun

Bulunduğu Yer” değişkenine göre farklılık göstermemektedir. İlçede görev yapan okul yöneticilerinin tutum puanları hem il hem köy hem de beldede görev yapan okul yöneticilerinin tutum puanlarından yüksek olsa da anlamlı bir fark bulunmamıştır.

İlgili literatür incelendiğinde; Poulton (1997)’un Manitoba devlet okulu müdürlerinin beden eğitimi öğretim programına yönelik görüşleri üzerine yapmış olduğu çalışması sonucunda müdürlerin okul yeri değişkenine göre beden eğitimi programına yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu araştırmanın bulguları, araştırmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Benzer bir çalışma olan, Walker (2003)’ın Tennessee devlet ilköğretim ve ortaokul müdürlerinin gerekli beden eğitiminin desteklenmesine yönelik tutumları üzerine yapmış olduğu çalışması sonucunda, Tennessee ilköğretim ve ortaokul müdürlerinin bölgesel konumlarına göre okul müfredatında beden eğitimi gerekliliğine yönelik tutumlarının sonuçları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu araştırmanın bulgusu, araştırmamızın bulgularını desteklemektedir. Altıntaş (2006)’ın, yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin ilköğretim kademelerinde işlenen beden eğitimi derslerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmasına, tesadüfi yöntemle seçilmiş 6 ilköğretim okulunda öğrenim gören 256 (148 erkek, 108 kız) 7. sınıf öğrencisi, 44 branş öğretmeni ve 30 yönetici katılmıştır. Bu çalışma sonucunda, öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine bakıldığında, cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak, anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Görüldüğü üzere Altıntaş (2006)’ın çalışması ve araştırmamız bulgularında cinsiyet değişkeninin okul yöneticilerinin tutumları üzerinde herhangi bir farklılık ortaya çıkarmadığı söylenebilir. Bu bulgu, çalışmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Aydoğan (2006)’ın beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaşmış oldukları sorunlar üzerine yaptığı çalışmasında okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile medeni durum değişkeni arasında istatistiksel anlamda bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermemektedir. Ortaya çıkan bu zıtlığın araştırılan örneklem grubunun özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Kalyoncu (2008)’nun ilköğretim kademelerindeki öğretmenlere ve yöneticilere yönelik yapmış olduğu çalışmasında araştırmaya katılan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın bulgularının araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermediği görülmektedir. Bal (2010) beden eğitimi dersinin uygulanmasında karşılaşılan yetersizliklerin giderilmesinde yöneticilerin ve öğretmenlerin rolünü belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırma grubunu Kocaeli ili; Gebze İlçe Mili Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan ve araştırmaya tesadüfi olarak katılım gösteren öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin beden eğitimi dersi etkinliklerine yönelik mezun olunan okul değişkenine göre aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu çalışmanın bulguları, araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Tokat (2013)’ın beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerine yönelik yapmış olduğu araştırmasında okul yöneticilerinin yöneticilik hizmet yılı değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği üzerine görüşlerinde istatistiksel anlamda bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, çalışmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Tural (2014)’ın yapmış olduğu çalışmasında okul yöneticilerinin lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre beden eğitimi ve spor

dersine ilişkin tutum düzeyleri arasında istatistiksel anlamda anlamlı bir farkın olmadığı bulunmuştur. Bu çalışma bulguları, araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermediği, demografik özelliklerden olan lisanslı spor yapma durumu değişkeni ile tutum düzeyleri arasında anlamlı yönde farklılıklar olmadığını ve çalışmamızın bulgularını desteklemediği söylenebilir. Yürek (2017)'in ilkökul kademesindeki beden eğitimi ve spor uygulamalarına yönelik yönetici ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, mesleki kıdem yıllarına göre genel tutum puanları ortalamalarının arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu çalışma bulguları, araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir. Yöneticilerin mesleki kıdem yıllarına göre verilen cevaplar arasında bir farkın olmadığı ve araştırmamızın bulgularını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Gökdağ (2018)'in okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin araştırılması amacıyla yapmış olduğu çalışmaya 24'ü kadın 101'i erkek olmak üzere 125 okul yöneticisi katılmıştır. Çalışma sonucunda, spora ilişkin tutum ölçeğinin geneline yönelik okul yöneticilerinin görev tanımı değişkenine göre tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu çalışmanın bulgusu, araştırmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Gözen (2006), Özkaya (2009), Sharma ve Singh (2011), Şahin (2011), Baro ve Hazarika (2016), Sezen (2019) gibi birçok araştırmacının bazı demografik değişkenler ile farklı örneklem grupları üzerine yaptıkları, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum düzeylerini inceledikleri çalışma bulgularının, araştırmamız bulguları ile birçok benzer nitelik gösterdiği görülmektedir.

Tüm bu değerlendirilmeler çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlarımız göz önüne alındığında; “Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları” üzerinde etkili olduğu gözlemlenen demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde, “En Son Mezun Olunan Okul”, “Medeni Durum”, “Lisanslı Spor Yapma Durumu” değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkarken, “Cinsiyet”, “Yaş”, “Meslekteki Çalışma Süresi”, “Yöneticilik Yapılan Toplam Süre”, “Görev Tanımı”, “Okulun Bulunduğu Yer” değişkenlerine göre ise istatistiksel olarak herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Sonuç olarak bakıldığında, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeylerinin demografik özellikler açısından değişiklikler gösterdiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca, ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersini önemli bir ders olarak gördükleri ve beden eğitimi ve spor dersine ilişkin genel tutum ortalamalarının “çok olumlu” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Araştırmamız Rize ili ile sınırlıdır. Bu araştırma diğer illerde, bölgelerde ve ülke genelinde daha kapsamlı bir şekilde ve geniş örneklem grubu üzerinde yapılabilir.
- Beden eğitimi ve spor derslerinin okullarda amaca uygun bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli fiziki şartların sağlanması önerilebilir.
- Farklı araştırmalarda okul yöneticileri haricinde öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarıyla ilgili çalışmalar yapılabilir.

- Beden eğitimi ve spor dersinin öneminin yeteri kadar anlaşılmadığından yola çıkılarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve Spor Bilimleri Fakültesi öğretim üyeleri tarafından düzenlenebilecek çeşitli seminerler ve faaliyetler ile ülke genelindeki tüm okul yöneticilerine beden eğitimi ve spor dersinin önemi anlatılabilir.
- Okul yöneticileri öğrencilerle olumlu iletişim kurarak yönlendirici olmalıdır. Bütün derslere eşit bir şekilde önem vermelidir. Veli toplantılarında diğer derslerle birlikte beden eğitimi ve spor dersinin önemine de vurgu yaparak velileri bilinçlendirmelidir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı, Tarih: 21.02.2020, Sayı No: 40465587-050.01.04-30

Kaynaklar

- Altıntaş, A. (2006). Mardin Midyat'taki ilköğretim kurumlarında işlenen beden eğitimi derslerine yönelik öğrencilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Altuntaş, H. (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin Türk eğitim sistemindeki yeri. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Aracı, H. (2001). Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi. Üçüncü baskı. Nobel yayın Dağıtım Limited Şirketi, Ankara; Sayfa: 25-39.
- Aydoğan, H. (2006). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar (Trabzon İli Uygulaması). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Bal, E. (2010). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi dersinin yapılmasında karşılaşılan yetersizliklerin giderilmesinde yönetici ve öğretmenlerin rolü. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Baro, M., Hazarika, S.P.A. (2016). Study on the attitude of principals of dibugarh university affiliated colleges towards physical education. Research Journal of Physical Education Sciences, 4(2): 6-7 [online]. <https://www.academia.edu/23685220/>. [Erişim Tarihi: 15 Ekim 2020].
- George, D., Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gökdağ, M. (2018). Okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin araştırılması (Bartın örneği). Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Bartın.

- Gözen, O. (2006). Özel öğretim kurumları ile devlet eğitim kurumları yöneticilerinin beden eğitimi dersi ve öğretmenlerine bakış açıları ve karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kalyoncu, K. (2008). İlköğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerin beden eğitimi ve spor dersinden beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. Spor Bilimleri Dergisi, 17(2): 48-57.
- Kıroğlu, K. (2006). Yeni İlköğretim Programları (1-5.Sınıflar). Birinci baskı. Pegem A Yayınları, Ankara.
- Özkaya, S. (2009). İlköğretim ve ortaöğretim kurumları yöneticilerinin beden eğitimi dersi ve beden eğitimi öğretmenlerine karşı tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Poulton, G.C. (1997). An investigation into the opinions of Manitoba public school principals toward the instructional physical education program. Unpublished master's thesis, University of Manitoba, Manitoba, Canada.
- Sezen, S.M. (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin uygulanmasında karşılaşılan problemler; okul yöneticileri ve öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Sharma, R., Singh, A.B. (2011). A study of attitude of the school principals towards physical education programme. Indian Journal Of Physical Education, Sports And Applied Sciences, Vol.1, N0. 4.
- Şahin, D. (2011). Okul müdürü, öğretmen ve ebeveynlerin beden eğitimi dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Trabzon.
- Şentürk, K. (2019). Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ve ebeveynlerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Şanlıurfa-Halfeti Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.
- Tokat, S. (2013). Beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği üzerine görüşlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Total, V. (2014). Ortaokul yöneticilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı, Malatya.
- Walker, G.L. (2003). A survey of tennessee public elementary and middle school principals' attitudes toward the support of required physical education. Degree of Doctor of Arts, Middle Tennessee State University, Tennessee.
- Yıldız, E. (2012). İlk ve Ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunların

incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sivas.

Yürek, Y. (2017). 4+ 4+ 4 Eğitim sisteminde ilkokul 1., 2., 3., 4. sınıflarda beden eğitimi ve spor uygulamalarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.

Makale Alıntısı

Kal, C. & Aydoğan, H. (2022). Ortaokul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları [Attitudes of Secondary School Administrators on Physical Education and Sports Course], *Spor Eğitim Dergisi*, 6 (2), 119-130.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.